

ENFLASYON AÇIĞININ MERKEZ BANKASI FAİZ ORANLARININ HAREKETLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Doç.Dr. E. Çağlayan, Araş.Gör. Z. Öskönbayeva,
Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi

The main purpose of the monetary policy of Kyrgyz Republic Central Bank is to maintain price stability in the country by inflation targeting. Thus, monetary authorities at the beginning of every year make inflation targeting by taking into consideration the economic situation in the country. The monetary policy rules are mechanism that enables the execution of inflation targeting which is one of the monetary policy strategies. In this study, by taking into account the variables of Taylor rule, which are one of the monetary policy rules, are analyzed the movements of nominal interest rates in response to deviations between actual and target values by investigating the impact of inflation deviation and output gap on interest rates. According to the findings obtained the current inflation influence the movement of interest rates in the same direction, the inflation gap with the delayed interest rates have impact in the opposite direction. As a result, policy-makers should solve the problem of lack of production in order to tackle inflation effectively.

1.Giriş

Son dönemlerde finansal piyasalarda meydana gelen gelişmeler ve yüksek enflasyon oranlarının neden olduğu enflasyon belirsizliğinin sürdürülebilir ekonomik büyümeyi olumsuz yönde etkilediğini ortaya koyan çalışmalar birçok merkez bankasının fiyat istikrarına odaklandığını göstermektedir. Bu durum para politikası stratejileri ve para politikası kuralları konularına ilgiyi arttırmıştır. Her ne kadar, para politikası; ekonomik amaç ve hedeflere ulaşabilmek için alınan kararlar, uygulanan önlemler, izlenen yollar ve harcanan tüm çabaların bütünü olarak tanımlansa da, para politikalarının sadece ekonomik değil sosyal ve demografik sorunlara da çözüm üretmeye çalıştığı göz ardı edilememektedir. Para politikalarının amaçlarını gerçekleştirmesinde ne derecede başarılı olduğunun belirlenmesi ile merkez bankalarının etkinliği sınanmaktadır. Herhangi bir para politikasının belirlenen yönde başarılı olması, büyük ölçüde merkez bankasının inanırlığının ve saygınlığının önemli derecede yüksek olmasına bağlıdır. Merkez bankasının uyguladığı para politikasının etkinliğini olumsuz yönde etkileyerek azaltan ya da sınırlayan önemli etkenlerden biri, uygulamada para politikasının ekonomiyi etkilemesinde yaşanan gecikmelerdir. Bu nedenle; Merkez bankaları para politikası araçlarının amaçlar üzerindeki etkisinin gecikmeyle ortaya çıkması sorununun çözülebilmesi

için para politikası stratejisi olarak hedef kullanma yoluna gitmektedir (TCMB, 2004).

Para otoritelerinin herhangi bir makroekonomik değişkenin değerine yönelik bir hedef belirlediklerinde, bu hedefe ulaşmak için oluşturulan stratejilerin yürütülmesini sağlayan mekanizma para politikası kurallarıdır. Politika kuralı, para politikası araçlarının katı ya da mekanik bir şekilde belirlenmesi anlamına gelmemektedir. Yapılan araştırmalar tercih edilen politika kurallarının uygulanmasında kesin ve belirli kuralların izlenmesinin zorunlu olmadığı sonucunu ortaya çıkartmaktadır. Aksine, para politikası kurallarının politika uygulayıcılar için yol gösterici olarak ele alınması ve politika kuralını uygularken bazen ekonominin durumuna ve işleyişine göre de tedbirlerin alınmasına ihtiyaç duyulabileceğinin göz önüne alınması para otoriteleri tarafından önerilmektedir.

Para politikası belirlemede ekonominin o günkü durumuna göre yada belirlenmiş bir kurala göre hareket edilmesi konusunun ardından, para politikası stratejilerinin belirlenmesinde kullanılan hedefleme konusu da büyük önem taşımaktadır. Uygulanacak olan para politikasını, sadece günün gereklerine uygun olmak yerine önceden belirlenmiş olan bir politika uyarınca yürütmek için belli bir değişkeni hedeflemek yada bir değişkeni nominal çapa olarak kabul ederek bu yol ile hedefe ulaşmaya çalışmak merkez bankaları açısından sıkça görülen uygulamaların başında

gelmektedir. Merkez bankasının nihai hedefi olan fiyat istikrarını sağlamada kullanılan para politikası stratejilerinden biri de enflasyon hedeflemesidir.

Enflasyon hedeflemesinin uygulanmasındaki ön koşullar ile sahip olması gereken stratejik özellikler haricinde, uygulamaya yönelik teknik özellikler de hedeflemenin başarı ve devamlılığını etkilemektedir. Hedeflemede hedeflenen enflasyon oranının hangi endekse bağlı olarak seçileceği konusu ile hedeflemenin ne kadar süre ile devam edeceği de önemli yer tutmaktadır. Enflasyon hedeflemesinde, enflasyon hedefinin nokta hedef mi yoksa belirli bir aralık hedefi mi olacağı ve bu bandın genişliğinin ne olacağı konusu da teknik özellikler açısından önem taşımaktadır.

Gerçekleşen enflasyonun hedeflenen enflasyon oranından sapması ve üretim açığının bir fonksiyonu olarak tanımladığı ve faiz oranı aracına göre oluşturduğu kurallardan biri Taylor (1993) tarafından, ABD ekonomisi için önerilen basit para politikası olarak literatürde yer alan Taylor kuralıdır. Bu kural bir merkez bankasının makroekonomik faaliyetlerinde ve enflasyonun gelişiminde, sistematik bir biçimde politika aracı olarak faiz oranını nasıl ayarlayacağını gösteren bir kuraldır. Kural, para politikası aracı olarak para piyasası kısa vadeli faiz oranını kullanarak enflasyonda ya da ekonomik konjonktürde oluşabilecek istenmeyen eğilimler karşısında para politikasının tepkisini sistematikleştirmekte ve böylece para otoritelerinin tavrının önceden bilinmesini sağlamaktadır. Kuralın işleyişini incelemek istediğimizde, enflasyon ve üretim açısından değişkenlerin büyüklükleri ile iktisadi yönden bir yorumlama yapılırsa; para politikası hakkında kolaylıkla bazı fikirlere sahip olmak mümkündür.

Taylor kuralının; merkez bankaları tarafından belirlenen reel faiz oranı, fiili enflasyon ile hedeflenen enflasyon oranı ve fiili milli gelir ile potansiyel milli gelir arasında merkez bankalarının enflasyon ve üretim açığı karşısında reel faiz oranının duyarlılığını inceleyen bir kural olduğunu belirtmek mümkündür. Literatürde, birçok araştırmacı tarafından para politikasının başka değişkenlerini de açıklayabilmesi ya da kullanılan verilerin farklı formların (geçmiş, cari, tahmini vb.) kullanılabilmesi adına orijinal Taylor kuralı üzerinde farklılaşmalar yaratarak farklı kurallar oluşmuştur. Kısa vadeli faiz oranlarının, temel politika aracı olarak kullanıldığı bu kurallar

Taylor' un çalışmasının ardından " Taylor Tipi Kurallar " adıyla anılmaya başlanmıştır¹.

Çalışmanın amacı, Kırgızistan için enflasyon oranı, enflasyon açığı ve üretim açığı gibi Taylor tipi kuralı değişkenlerinin faiz oranları hareketleri üzerindeki etkisini incelemektir. Merkez bankaları, faiz oranları üzerinde ayarlamalar yaparken ya faiz oranlarını artıracak, ya azaltacak ya da sabit bırakma yolunu izleyecektir. Faiz oranları hareketi olarak ifade edeceğimiz bu durum çalışmamızda faiz oranlarının bir önceki döneme göre artma ve azalması gözönünde bulundurulacak ve enflasyon açığı ile üretim açığının faiz oranlarının bu hareketlerinin gerçekleşme olasılıkları üzerindeki etkileri incelenecektir.

Çalışmada girişi takip eden ikinci bölümde Kırgız Cumhuriyeti (KC) Merkez Bankası'nın yapısı, üçüncü bölümde tahmin yöntemi açıklanmıştır. Dördüncü ve beşinci bölümlerde ise sırası ile veriler ve tahmin sonuçları yer almaktadır. Sonuçlar ise altıncı bölümde verilmiştir.

2.Kırgız Cumhuriyeti Merkez Bankası Yapısı

20 yıldır faaliyette bulunan KC Merkez Bankasının temel amacı, uygun para politikası ile fiyat istikrarını sağlamak ve sürdürmektir. Bankanın hedeflerine ulaşmasında ana görevi ulusal para biriminin satın alma gücünü korumak, ülkedeki bankacılık ve ödeme sistemlerinin güvenlik ve güvenilirliğini sağlamaktır. Merkez Bankası görevlerini yerine getirmek için devlet iktidarı ve yönetim organlarından bağımsız olarak faaliyetlerini düzenlemekte ve yürütmektedir.

Merkez Bankasının fonksiyonları :

KC para politikasını belirlemek ve yürütmek;
Merkez Bankası tarafından lisanslı mali kurumların ve bankaların denetimi;

Tek bir para politikası geliştirmek ve uygulamak;

Para emisyonunda tek hakkı vardır;

Ödeme sistemlerinin etkin işleyişini teşvik etmek;

Bankacılık sisteminde bankacılık, muhasebe ve raporlama operasyonları için kurallar koymak şeklinde sıralanabilir.

¹ Taylor tipi kuralların uygulandığı çalışmalar için bakılabilir: Clarida vd (1998), Nelson (2000), Chevapatrakul vd. (2002), Österholm (2003), Kozicki (1999), Gascoigne ve Turner (2003), Kesriyeli ve Yalçın (1998), Akat (2004), Yazgan ve Yılmazkuday (2007), Çağlayan (2005), Astar (2009), Çağlayan ve Astar (2010a), Çağlayan ve Astar (2010b).

K.C. Merkez Bankasının yürüttüğü para politikasında temel amaç enflasyon hedefinin tutturulmasıdır. Kırgızistan için 2000-2012 döne-

mi hedeflenen ve gerçekleşen enflasyon oranları Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1 - Yıllar İtibariyle Hedeflenen ve Gerçekleşen Enflasyon Oranları, %

Yıllar	Hedeflenen enflasyon oranı	Gerçekleşen enflasyon oranı	Yıllar	Hedeflenen enflasyon oranı	Gerçekleşen enflasyon oranı
2000	15	9,6	2007**	5-6	20,1
2001	10-12	3,7	2008	12-15	20,0
2002	6-8	2,3	2009	15	0
2003	4-5	5,6	2010	7,5-9,5	19,2
2004	4,5	2,8	2011	10	5,7
2005*	4	4,9	2012	9	
2006	5,7	5,1			

Kaynak: KC Merkez Bankası Yıllık Raporları 2000-2012 Dönemleri.

Notlar: *2005 yılı için hedeflenen enflasyon oranı Eylül ayında %4,7 oranına değiştirilmiştir.

**2007 yılı için hedeflenen enflasyon oranı Ağustos ayında %9 oranına değiştirilmiştir.

Merkez bankası enflasyonun parasal bileşenini sınırlamak için para politikasının standart enstrümanlarını kullanarak parasal tabanı ayarlamaktadır. Yani bütçe giderlerinin artmasına tepki olarak likidite fazlasını sterilize etme işlemlerine başvurabilmektedir. Merkez Bankası notalarını satma ihaleleri, MB’nın repo işlemleri, outright koşullarında devlet tahvili satın alma, MB’nın mevduat işlemleri, iskonto oranı, zorunlu karşılık oranı, bankaların refinansman işlemleri, döviz piyasasında işlemler, MB’nın swap işlemleri ve MB’nın ters swap işlemleri Merkez Bankasının başvurduğu para politikası araçlarıdır. Ülkede dalgalı döviz kuru rejimi devam etmektedir.

Döviz kurlarındaki ani değişimleri önlemek için gerektiğinde piyasaya müdahale etmektedir. 2012-2014 döneminde enflasyon oranının % 8 lere kadar indirilmesi hedeflenmektedir.

3. İkili Tercih Modelleri

İkili Tercih Modellerinde bağımlı değişken iki değer alan kukla değişken şeklindedir. Yaygın olarak kullanılan üç farklı ikili tercih modeli Logit, Probit ve Gompit modelleridir. Bu modellerden logit lojistik dağılıma, probit standart normal dağılıma ve gompit ise gompertz dağılıma dayanmaktadır (Cameron and Trivedi, 2009). Bu üç modele ait özellikler Tablo 2’de özetlenmiştir.

Tablo 2 - İkili Tercih Modelleri

Model	Logit	Probit	Gompit
Fonksiyonel Şekil	$\Lambda(.)$	$\Phi(.)$	$C(.)$
Olasılık $p(y = 1 x)$	$\Lambda(x\beta) = \frac{\exp(x\beta)}{1 + \exp(x\beta)}$	$\Phi(x\beta) = \int_{-\infty}^{x\beta} \phi(z) dz$	$C(x\beta) = 1 - \exp\{-\exp(x\beta)\}$
Bağlantı Fonksiyonu	$g(p_i) = \ln\left(\frac{p_i}{1-p_i}\right)$	$g(p_i) = \Phi^{-1}(p_i)$	$g(p_i) = \ln(-\ln(1-p_i))$
Marjinal Etki $(\frac{\partial p}{\partial x_i})$	$\Lambda(x\beta)\{1 - \Lambda(x\beta)\}\beta_j$	$\phi(x\beta)\beta_j$	$\exp\{-\exp(x\beta)\}\exp(x\beta)\beta_j$
Dağılım	Logistik	Normal	Gompertz
Ortalama	0	0	$-\gamma$
Varyans	$\frac{\pi^2}{3}$	1	$\frac{\pi^2}{6}$

Kaynak: Güriş, Çağlayan, Ün (2011).

Notlar: β katsayılar vektörü, x açıklayıcı değişkenler vektörü, g ise p’nin fonksiyonudur.

İkili tercih modellerinde tahmin edilen katsayılar doğrudan yorumlanamadıklarından, marjinal etkiler hesaplanarak yorumlama yapılmaktadır.

4. Veri

Kırgızistan verileri kullanılarak, faiz oranları hareketlerinin üretim açığı ve enflasyon açığından nasıl etkilendiğini inceleyeceğimiz çalışmada 2000.02-2011.10 dönemine ait veriler K.C. Merkez Bankası internet sitesinden (www.nbkr.kg) elde edilmiştir. Tahmin edilecek model genel olarak,

$$\Delta f_{o_t} = f_{o_{t-1}} + \pi_t + \alpha(\pi_t - \pi_t^*) + \beta(y_t - y_t^*)$$

şeklinindedir. Burada, f_{o_t} nominal faiz oranı, π_t mevcut enflasyon oranı, π_t^* hedeflenen enflasyon oranını, y_t mevcut milli gelir düzeyi (reel GSYİH) ile y_t^* kaynakların tam istihdamı ile gerçekleşen potansiyel milli gelir düzeyini (potansiyel GSYİH) ifade etmektedir.

Modellerde yer alacak açıklayıcı değişkenler, enflasyondan sapma, üretim açığı, bir dönem önceki faiz oranı ve mevcut enflasyondur. Enflasyon sapması ($\pi_t - \pi_t^*$) beklenen ve hedeflenen enflasyon arasındaki farktır. Çalışmada enflasyon sapmasının hesaplanmasında, mevcut enflasyon için Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE) ile hedeflenen enflasyon için ortalama enflasyon değeri kullanılarak aralarındaki farklar alınmıştır. Gayrisafı Yurt İçi Hasıla (GSYİH) serisi için, Hodrick-Prescott (1997) yöntemi kullanılarak potansiyel üretim değerleri elde edilmiş ve elde edilen bu değerlerin mevcut üretim değerlerinden farkı alınarak üretim açığı ($y_t - y_t^*$) değerlerine ulaşılmıştır. Bağımlı değişken ise nominal faiz oranındaki değişimlerdir.

Çalışmamızda enflasyon ve üretim düzeylerindeki bir artışın bağımlı değişken olan faiz oranının bir önceki döneme göre değişimi üzerindeki etkilerini incelemeyi amaçladığımızdan, bağımlı değişken faiz oranlarındaki artış ve azalış dikkate alınarak oluşturulmuş ve ikili logit modeli tahminleri yapılmıştır. İkili logit modeli için bağımlı değişken,

$$\Delta f_{o_t} < 0 \text{ ise } Y_t = 0$$

$$\Delta f_{o_t} > 0 \text{ ise } Y_t = 1$$

olarak elde edilmiştir. İkili logit modelinde bağımlı değişken faiz oranlarındaki değişiklik azalış yönünde ise 0, artış yönünde ise 1 değerlerini alacaktır. Burada, f_{o_t} , faiz oranı, Δf_{o_t} , faiz oranlarındaki değişim ve Y_t bağımlı değişken olarak tanımlandığında, faiz oranlarındaki değişim $\Delta f_{o_t} = f_{o_t} - f_{o_{t-1}}$ şeklinde oluşturulmuştur.

5. Bulgular

2000.02-2011.10 dönemi Kırgız verileri kullanılarak faiz oranlarının hareketlerini etkileyen faktörler ikili tercih modellerinden Logit, Probit ve Gompit Modelleri ile tahmin edilmiş ve sonuçlar karşılaştırılmıştır. İlk olarak genel model tahmin edilmiş ve elde edilen bulgulara göre faiz oranlarının hareketleri üzerinde üretim açığının anlamlı etkisi görülememiştir. Bu nedenle aşağıdaki kısıtlı model,

$$\Delta f_{o_t} = f_{o_{t-1}} + \pi_t + \alpha(\pi_t - \pi_t^*)$$

tahmin edilmiş ve tahmin sonuçları Tablo 3'te verilmiştir. Üç farklı modelin tahmin edilen katsayıları doğrudan yorumlanamayacağından, katsayıların yanında marjinal etkiler de yer almaktadır.

Tablo 3 - Model Tahminleri

Bağımlı Değişken: Δf_{o_t}						
Değişkenler	Logit Modeli		Probit Modeli		Gompit Modeli	
	Katsayılar	Marjinal etkiler	Katsayılar	Marjinal etkiler	Katsayılar	Marjinal etkiler
$f_{o_{t-1}}$	-0,1722 (0,0954)**	-0,0421 (0,0232)**	-0,1031 (0,0546)**	-0,0405 (0,0214)**	-0,1001 (0,0491)*	-0,0457 (0,0258)**
$(\pi_t - \pi_t^*)$	-0,3926 (0,1961)*	-0,0961 (0,0480)*	-0,2445 (0,1200)*	-0,0960 (0,0472)*	-0,2662 (0,1358)*	-0,0917 (0,0424)*
π_t	0,4442 (0,2087)*	0,1087 (0,0512)*	0,2784 (0,1287)*	0,1093 (0,0506)*	0,2991 (0,1451)*	0,1068 (0,0461)*
Sabit	-44,3531 (21,0505)*		-27,8157 (12,9751)*		-29,5506 (14,5944)*	
McFadden R ²	0,0489		0,0487		0,0463	
AIC	1,3578		1,3580		1,3613	
SC	1,4414		1,4417		1,4449	
LR	9,4435 (0,0239)		9,4129 (0,0242)		8,9496 (0,0299)	

Notlar: * ve ** sırası ile % 5 ve % 10 anlamlılık düzeyini göstermektedir. Parantez içindeki değerler standart hatalar, köşeli parantezdekiler olasılık değerleridir.

Tablo 3'ten görüldüğü gibi üç model için de katsayılar istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Üç model karşılaştırıldığında Logit modelin AIC ve SC kriterlerinin değerleri daha küçüktür. Yorumlar Logit modele ait marjinal etkiler dikkate alınarak yapılmıştır. Buna göre, diğer değişkenler sabitken, enflasyon açığındaki %1'lik artış faiz oranlarını arttırma olasılığını %0.096 azaltmaktadır. Aynı şekilde gecikmeli faiz oranındaki %1'lik artış faiz oranlarını arttırma olasılığını %0.04 azaltmaktadır. Bunların aksine mevcut enflasyon oranındaki %1'lik artış ise faiz oranlarını arttırma olasılığını %0.10 arttırıcı etki yaratmaktadır. Bu sonuçlar ele alındığında faiz oranlarının hareketinde mevcut enflasyonun aynı yönde, enflasyon açığı ile gecikmeli faiz oranının ters yönde etkisinin olduğu gözlenmektedir.

6. Sonuç

1991 yılında bağımsızlığını kazanan ülke, bağımsızlığı ile birlikte hızlı üretim düşüşü, işsizlik ve hiperenflasyon gibi çok önemli problemlerle karşı karşıya kalmıştır. Bu problemlerin ardından 1992 yılında kurulan Merkez Bankası para politikaları uygulamaya başlamış ve 1998 yılında yüksek enflasyonla mücadele edebilmek için bağımsızlığını kazanmıştır. Merkezi planlı ekonomiden piyasa ekonomisine geçiş sürecinde olan Kırgızistan şok terapi yaklaşımını benimseyerek hızlı reformlar yapmış ve bu reformların neden olduğu ekonomik, toplumsal hayata olan maliyetleri azaltmak için sıkı para ve maliye politikaları uygulamıştır. Kırgızistan merkez bankası yüksek enflasyonla mücadelede yapılan reformlarla kısmen de olsa başarı sağlamıştır. Merkez bankası her sene başı hedef enflasyon oranı belirlemekte ve bu hedefe yönelik para politikasını yürütmektedir.

Elde edilen sonuçlar da göstermektedir ki; mevcut enflasyon oranı faiz oranını arttırma olasılığını arttırırken enflasyon açığı tam tersi bir etki yaratmaktadır. Ülke ekonomisi ele alındığında resmi enflasyon hedeflemesinin benimsenmemiş olması nedeniyle genel olarak belirlenen hedef enflasyon oranı ile oluşan enflasyon açığının artması faiz oranlarını arttırma olasılığını düşürmektedir. Ülkede kişi başına düşen milli gelirin düşük olması, yoksulluk, işsizlik sorunu ve geçiş süreci bu durumu etkileyen başlıca sebeplerdir. Enflasyonla etkin bir şekilde mücadele edebilmek için üretim yetersizliği, sürekli devam eden dış açık gibi makro iktisadi problemlerin çözülmesi temel şarttır. Ancak, Kırgızistan'ın Orta Asya'da

yer alan ülke geçiş ekonomileri arasında reformları çok hızlı hayata geçiren ve yüksek haneli enflasyon oranlarından çok daha düşük enflasyon oranlarına düşmeyi başaran bir ülke olduğu unutulmamalıdır.

Kaynakça

Akat, A. Savaş, "Dalgalı Kur Ve Para Politikası: Bir Parasal Kural Önerisi", Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ekonomisi, *İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları*, 2004.

Astar, Melek, *OECD Ülkelerinde Taylor Kuralı'nın Geçerliliğinin Logit Modelleri İle İncelenmesi*, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmış Yüksek Lisans Tezi, İktisadi Araştırmalar Vakfı, İstanbul, 2009.

Cameron, A.C., Trivedi, P. K., *Microeconometrics Methods and Applications*, Cambridge University Press, Cambridge, 2006.

Chevatpatrakul Thanaset, Mizen Paul, Kim Tae-Hwan, "Predicting Changes In The Interest Rate: The Performance Of Taylor Rules Versus Alternatives For The United Kingdom," *Working Paper In Economics* No. 122. Available At [Http://Repec.Org/Res2003/Kimth.Pdf](http://Repec.Org/Res2003/Kimth.Pdf) (Erişim Tarihi: 24 Aralık 2009), 2002.

Çağlayan, Ebru, "Türkiye'de Taylor Kuralının Geçerliliğinin Ekonometrik Analizi", *Marmara Üniversitesi İİBF Dergisi*, 20, 379-392, 2005.

Çağlayan, Ebru, Astar, Melek, "Taylor Rule: Is It An Applicable Guide For Inflation Targeting Countries? ", *Journal of Money, Investment And Banking*, 18, 55-68, (2010a).

Çağlayan, Ebru, Astar, Melek, "Enflasyon Hedeflemesi Yapan Ülkeler Ve Taylor Kuralı" *Jfrs, Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 2, 25-34, (2010b).

Güriş, S., Çağlayan E., Ün T., (2011), Estimating of Probability of Home-ownership in Rural and Urban Areas: Logit, Probit and Gompit Model, *European Journal of Social Sciences*, Number 3, Vol.21,405-411.

Kesriyeli, Mehtap, Yalçın, Cihan, "Taylor Kuralı Ve Türkiye Uygulaması Üzerine Bir Not", *Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Araştırma Genel Müdürlüğü, Tartışma Tebliği*, No 9802, Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası, 1998.

Kozicki, S., "How Useful Are Taylor Rules For Monetary Policy?" *Federal Reserve Bank Of Kansas City Economic Review*, 84, 5-33, 1999.

KC Merkez Bankası Bülteni 12(191), Bişkek, 2012.

KC Merkez Bankası Yıllık Rapor, Bişkek, 2011.

KC Merkez Bankası Yıllık Rapor, Bişkek, 2009.

Österholm, Pör. "The Taylor Rule: A Spurious Regression?", Uppsala University, *Department of Economics Working Paper Series*: 20, 2003.

Taylor, B. John, "Discretion Versus Policy Rules in Practice", *In Proceedings Of The Carnegie-Rochester Conference Series On Public Policy*, 39, 195-214, 1993.

TCMB, **TCMB Para Politikasının Çerçevesi**, İstanbul: Merkez Bankası Yayınları, 2004

Yazgan M. Ege, Yılmazkuday Hakan, "Monetary Policy Rules in Practice: Evidence From Turkey And Israel", *Applied Financial Economics*, 17, 1–8, 2007.

<http://www.nbkr.kg/index1.jsp?item=1&lang=RUS> (03.03.2012)

<http://www.nbkr.kg/index1.jsp?item=57&lang=RUS> (27.02.2012)

<http://www.nbkr.kg/index1.jsp?item=137&lang=RUS> (03.03.2012)

<http://www.nbkr.kg/index1.jsp?item=136&lang=RUS> (26.02.2012)

Nisan 2012

УЧЕТ СТРАХОВЫХ РЕЗЕРВОВ

Г. Б. Усманиева, кандидат экономических наук, доцент КРСУ

The article is devoted to the existing of the types and aimly spending of insurance inventories. The main attention is paid to the questions of accounts and forming of insurance inventories according to the law of Kyrgyz Republic.

Главная особенность финансов страховщиков – выделение в составе привлеченного капитала страховых резервов. Потребность в формировании страховых резервов обусловлена вероятностным характером страховых событий и неопределенностью момента наступления и величины ущерба. Деятельность страховой организации по заключению договоров страхования осуществляется постоянно, также постоянно страховщики осуществляют выплаты.

Свою основную функцию – выполнение обязательств по страховым выплатам – страховая организация реализует в первую очередь за счет сформированных на ее уровне страховых резервов.

Страховой резерв – это фонд, образуемый страховой организацией за счет полученных страховых взносов (премий) и предназначенный для выполнения принятых страховых обязательств в порядке и на условиях, предусмотренных как существующим законодательством, так и заключенным договором страхования.

От того, насколько правильно рассчитываются страховые резервы, как они учитывают неисполненные или исполненные не полностью обязательства, зависят финансовая устойчивость страховой организации, ее платежеспособность, возможность выполнить принятые перед страхователями обязательства по страховым выплатам.

В соответствии с Законом Кыргызской Республики от 23 июля 1998 г., № 96, «Об организации страхования в Кыргызской Республике», гарантией финансовой устойчивости страховщиков является наличие у них страховых резервов, достаточных для исполнения обязательств по договорам страхования, сострахования, перестрахования.

Основополагающий принцип страховой деятельности – эквивалентность взаимных обязательств страховщика и страхователей, то есть достижение равенства между страховыми выплатами и поступающими страховыми премиями в части нетто-ставки. Эти средства, аккумулируемые страховой организацией, предназначены для формирования страховых резервов и отражают величину потенциальной ответственности страховщика по действующим договорам страхования. В противоположность собственному капиталу, принадлежащему страховой организации, страховые резервы можно назвать внешним капиталом.

Размер страховых резервов не может быть постоянной величиной, поскольку объем ответственности страховщика по действующим договорам меняется вследствие непрерывности процесса страхования. Ответственность страховой организации зависит от количества договоров и объема поступающих взносов, от структуры страхового портфеля, ценовой политики.